

Getijden

De nieuwsbrief van wal tot schip, van sluis tot dok

Editie 2, 2019

Voorwoord

De lente is weer in het land en ook op onze waterwegen zal dat gemerkt worden. Menig scheepslijfhebber is drukdoende met de voorbereidingen om zijn al dan niet varende erfgoedparel uit de winterberging weer in het water te hijsen.

Maar ook aan de waterkant valt de komende weken weer heel wat te beleven zoals we in onderstaande agenda kunnen lezen. We zijn trots een heus ontmoetingsmoment voor onze sector te mogen aankondigen dat Watererfgoed Vlaanderen en Herita op zaterdag 27 april op het Droogdokkeneiland in Antwerpen organiseren.

Het gebeurt niet zo vaak dat watererfgoed verenigingen de kans krijgen om onze werking in de kijker te zetten. Zorg dus dat je erbij bent en schrijf als de bliksem in via de link die je in deze Getijden vindt.

De locatie alleen al is de moeite van het bezoek waard. Het blijft spannend afwachten of de stad Antwerpen op deze plaats ooit een maritiem museum zal oprichten.

Maar Stormkop heeft stormenderhand bezitgenomen van het Droogdokkeneiland en weet tienduizenden jonge en oude deelnemers aan de door haar georganiseerde workshops te begeistere rond het maritiem erfgoed dat de stad er heeft ondergebracht tijdens de werkzaamheden aan de Scheldekades rond het Steen.

Netwerkevenement rond watererfgoed

Ben jij een organisatie die bezig is met watererfgoed? Vraag je je af hoe je een goede publiekswerking uitbouwt? Of ben je benieuwd hoe je jongere generaties kan warm maken voor jouw stukje erfgoed? Dan mag je dit netwerkmoment niet missen! Tijdens dit netwerkmoment krijg je niet alleen lezingen door experts, maar kan je ook zelf actief nadenken en participeren in een workshop.

Je gaat naar huis met frisse en nieuwe ideeën die onmiddellijk toepasbaar zijn in jouw eigen werking.

Hierbij het programma:

- **10.30u-12u:** rondleiding Droogdokkeneiland (optioneel)
- **12u-13u:** lunch en onthaal voor deelnemers die zich enkel voor het namiddagprogramma inschreven.
- **13u-13.30u:** voorstelling Herita, Watererfgoed Vlaanderen, Waterkolk, Water-rAnt en Ruimschoots
- **13.30u-14u: NAVIGO-Nationaal Visserijmuseum**
  - Hoe publiekswerking inzetten in je organisatie?
- **14u-14.30u: Stormkop**
  - Hoe Stormkop met maritiem erfgoed 6-12-jarigen het hoofd op hol brengt
- **14.30u-16u:** interactieve workshop onder leiding van MOOSS vzw: optimaliseer jouw eigen publiekswerking
- **16u-17u:** receptie
- PRAKTISCH

Neem je deel aan de rondleiding, de lunch en het namiddagprogramma en de receptie, schrijf je je in aan **€15**.

Neem je enkel deel aan het namiddagprogramma en de receptie, schrijf je je in aan **€10**.

Partners uit het Netwerk Open Monumenten genieten korting bij inschrijven.

Kosteloos annuleren kan tot 5 werkdagen voor het netwerkmoment. Annuleer je later, betaal je de volledige deelnameprijs.

DATUM EN LOCATIE

Het Netwerkmoment vindt plaats op **zaterdag 27 april** bij **Stormkop in Antwerpen**.

Bereikbaarheid

De loods van Stormkop ligt aan de Droogdokkenweg. De loods heeft geen huisnummer. De loods ligt naast het Red Star Line Museum. Als je aan het Red Star Line museum bent, loop je vijf minuten, verder door richting de haven over de witte brug om Stormkop te bereiken. Aan de rechterkant zie je Herashekkens en een grindpad dat het terrein opgaat.

Er wappert een vlag van STORMKOP. Dit is het begin van de droogdokkensite. Loop verder het terrein op, tussen het gebouw met de letters AWN/STORMKOP (links) en de boot & tuin (rechts) door. Op het einde van het AWN-gebouw links hoekje om, kom je op het STORMKOP terrein. (Foto: Marcel Schoeters)

Inschrijven:

<http://herita.be/netwerk/kalender/netwerkmoment-watererfgoed>

Jef Vrelust verlaat de maritieme collectie van het MAS

Jef Vrelust heeft binnen de stedelijke musea de taak van monumentenzorger gekregen en moet dus afscheid nemen van de maritieme collectie van het MAS. Hij was ook nauw betrokken bij de projectvoorbereiding van de invulling van het maritiem museum. WEV heeft Jef altijd als een trouwe medestander ervaren en vaak een beroep kunnen doen op zijn expertise op het vlak van watererfgoed. Wij wensen hem in ieder geval heel veel succes in zijn nieuwe opdracht en hopen dat onze paden elkaar nog vaak zullen kruisen. (Foto: LinkedIn)

Noordkasteel blijft grotendeels gespaard

Het Noordkasteel zou dan toch geen plaats moeten maken voor de in- en uitgang van de binnen de Oosterweelverbinding geplande Scheldetunnel. Dat complex zal nu wat meer noordelijk komen te liggen.

Bovendien doet een plan de ronde om het Noordkasteel te verbinden met het kerkje van Oosterweel. Op nog langere termijn zou men zelfs overwegen om van deze oase opnieuw een zwemgelegenheid te maken. Voorlopig blijft de Hogere Zeevaartschool de vijver gebruiken als oefenplas. (Foto: Havenbedrijf Antwerpen)

Schooltjalk 'Ortelius' in de etalage

AG Vespa, het vastgoedbedrijf van de Stad Antwerpen, wil af van de voormalige schooltjalk 'Ortelius'. Het schip werd in 1898 gebouwd en initieel gebruikt als vrachtschip. In 1948 kocht Lode Craeybeckx, de toenmalige burgemeester van Antwerpen, het vaartuig aan samen met 'De Gerlache'. Met de net iets oudere tjalk 'De

Gerlache' heeft de stad al een soortgelijk schip in eigendom. Dat schip wordt beheerd door het MAS. De 'Ortelius' wordt daarom verkocht.

Gezien het unieke karakter en de herbestemming van het schip als schooltjalk, is de 'Ortelius' beschermd als varend erfgoed. Het schip werd in 2005 uit de vaart genomen en wacht op een grondige renovatie. Alle installaties en werktuigen zijn buiten gebruik of gedemonteerd. Er is geen nautische apparatuur aanwezig. www.agvespa.be (Foto: AG Vespa)

AG VESPA verkoopt de Ortelius via biedingen onder gesloten omslag met projectvoorstel. Het minimumbod bedraagt 15.000 euro. De biedingen sluiten af op *vrijdag 26 april 2019 om 14.00 uur*.

De T'ai gaat naar Schotenvaart

De T'ai is verkocht. Hij komt op de Schotenvaart te liggen, samen met enkele andere oude schepen, die samen een erfgoedsite in 't klein zouden vormen. Meer weten we daar momenteel nog niet over. De 'T'ai' werd in 1906 als 'Alphonse' gebouwd door Jan Van Garsse in Moerbeke. Schipper Petrus Bracke uit Boom vervoerde er zand mee. Daarbij zette het schip zich bij afgaand tij op een

droogvallende zandplaat op de Schelde om het schip dan vol zand te scheppen. Bij opkomend water kon dat dan worden vervoerd naar bouwwerven in het binnenland.

In 1982 kocht Luc Lemmens het vaartuig aan. Na de verbouwing voer het sindsdien voor de organisatie Revos voor en met kansarme jongeren uit Antwerpse instellingen, die aldus weer aansluiting konden krijgen met de maatschappij. Aangezien zowel bij Luc als de vrijwilligers ook de leeftijd een rol begint te spelen, stond het schip al sinds 2017 in de etalage. (Foto: Revos)

Plasticvissen wijst op afval in zeeën en waterwegen

Met plasticafval volgepropte vissen vestigen op de Rupeldijk in Rumst, Boom, Niel en Schelle de aandacht op de vervuiling van de waterwegen. Het kunstwerk is een initiatief van Aktiegroep Leefmilieu Rupelstreek. Op zaterdag 23 maart engageerden alle Rupelgemeenten zich tot een opruimdag. De problematiek van plasticafval komt ook aan bod in een tentoonstelling die loopt in steenbakkerij Peeters-Van Mechelen in Noeveren. Zie ook agenda. (Foto: Eddy Stuer)

Zee om zeep

Zee om zeep is een nieuwe musical voor 6-plussers over microplastics in onze wereldzeeën. Een moedig, ontroerend en pijnlijk actueel verhaal over een zee die haar melodie kwijt is en een professor die de strijd aangaat met het plastic. Maar ook een verhaal vol hoop, vrolijke zeelieden en -liedjes....

Een plastic flesje lokt ons mee naar een onderwaterwereld vol plastic. Wat is er toch gebeurd? Waar zijn de mooie melodieën van weleer? Is de zee om zeep? Een kapitein, professor, duiker, matroos, zeemonster... zoeken het antwoord. De oplossing ligt voor het grijpen?!

Een milieuvriendelijke musical van en met Tom Lathouwers en David Broeders. Acteur-poppenspeler: Tom Lathouwers, Live muzikant: David Broeders, Decor: Rebecca Downs, Productie: Planktom.

Leeftijd: 6+ / scholen: 1e, 2e, 3e en 4e leerjaar

Max. aantal toeschouwers: 100 (scène-sur-scène)

Duur voorstelling: +- 50 min.

Speelperiode: 2019-2020

Uitkoopsom: € 750 (vervoerskosten inbegrepen) + 6% btw + Sabam

Uitkoopsom 2de voorstelling (zelfde dag & zelfde locatie): € 375 + 6% btw + Sabam

Huurtarief belichting scholen: € 75 (indien de school niet beschikt over eigen theaterspots)

Auteursrechten: de organisator neemt contact op met Sabam.

Planktom info@opdeplanken.be

+32 (0) 488 98 11 77

Vlotkraan 9 wordt (eindelijk) gerestaureerd

Vlotkraan 9, gebouwd in 1948, wacht op restauratie. De stad is momenteel op zoek naar een aannemer om deze klus te klaren. Deze werkzaamheden moeten in een droogdok gebeuren. De ponton van de kraan werd gebouwd door Boelwerf, het kraanwerk zelf werd gebouwd door Boomse Metaalwerken. In totaal werden er 4 kranen van dit type aangekocht. Ze konden tot 10 ton tillen en deden dat tot in de jaren '80.

De haven, mijn wereld Antwerpen wereldhaven

Sigmatau Editions bracht het lijviger boek 'De haven, mijn wereld Antwerpen wereldhaven' op de markt. Het werd geschreven door Danny Deckers, een man die de haven kent als zijn broekzak en ze meer dan 30 jaar lang over de hele wereld mee heeft gepromoot.

Het werk beschrijft de haven van Antwerpen in een uitgebreide waaier van facetten, met buitengewoon veel aandacht voor erfgoed. De auteur hoopt dat zijn werk de kennis over de haven bij de Antwerpenaren zal vergroten. "Ik schat dat amper 10% van hen de haven echt kent en er werken nochtans 60.000 mensen", zei hij tijdens de persvoorstelling.

Tijdens de voorstelling werd in de nodige tijd voorzien voor het project 'Mercy Ships', dat een hospitaalschip (een omgebouwde ferry) beheert dat in Sub-Saharisch Afrika medische verzorging biedt aan mensen die daar anders van verstoken zouden blijven. Een tweede schip is momenteel in aanbouw in China. Het Havenbedrijf en diverse andere firma's in de haven ondersteunen dit project. Ook in het boek is een hoofdstuk aan Mercy Ships gewijd. Het boek is te koop in de boekhandel en kost 49,50 euro. Later dit jaar verschijnt het ook in een Engelse editie.

Gilbert Van Schoonbeke geeft zijn geheimen prijs

Op 26 februari gaf Burgemeester Bart De Wever de officiële aftrap voor de viering van het 500'ste geboortjaar van Gilbert Van Schoonbeke.

Aan deze 'meliorator' dankt Antwerpen de heel wat stedenbouwkundige ingrepen, zoals de afwerking van de stadomwalling, de Graanmarkt, de Stadswaag, de vrijdagmarkt, het Leikwartier en het Eilandje.

De bakstenen voor deze projecten haalde Van Schoonbeke in Hemiksem, de turf voor het stoken van de ovens in de Noordelijke Nederlanden.

Hij wordt dan ook gezien als de grondlegger van de gemeente Veenendaal, die ook een feestprogramma heeft opgezet. Eén van de hoogtepunten van de viering wordt de turfvaart tussen Veenendaal en Antwerpen met het historische schip 'Rosalie'. Dat wordt op vrijdag 5 juli in Antwerpen verwacht.

Toevallig kwamen er tijdens de werkzaamheden voor de heraanleg van de Scheldekaaien ter hoogte van het oude Loodswezen stukken kaaimuur aan de oppervlakte van een van de vlieten die in opdracht van Van Schoonbeke werden aangelegd. (Foto: Marcel Schoeters)

Kusterfgoed op zoek naar kampeerherinneringen

Kusterfgoed is op zoek naar nostalgische verhalen van kampeeders en campinguitbaters in Blankenberge, De Haan, Middelkerke en Oostende. Het doel: deze kusttraditie in de kijker zetten door de mooiste weetjes en verhalen in een zomers boekje te bundelen.

Je kan je foto's delen via www.beeldbankkusterfgoed.be/upload of je verhalen via info@kusterfgoed.be. Je kan ook tijdens de paasvakantie naar één van onze inzamellocaties komen om er gratis je beeldmateriaal te digitaliseren. Meer info op www.kusterfgoed.be/kamperen. (Foto: Kusterfgoed)

800 schelpentellers waren goed voor meer dan 53.000 schelpen

Op zaterdag 17 maart telden 800 deelnemers aan de Grote Schelpenteldag, verspreid over de tien kustgemeenten, niet minder dan 53.644 schelpen. Toppers waren de Half geknotte strandschelp en de Kokkel, met elk zo'n 14.000 exemplaren.

De harde aanlandige wind van de voorbije weken zorgde voor weinig vers schelpenmateriaal en een relatief hoog percentage fossiel schelpmateriaal. (Foto: VLIZ)

Ga op reis met een vrachtschip

Scheepsliefhebbers tout court kunnen voortaan terecht bij de Antwerpse startup CptnZeppos, dat aan particulieren de kans biedt om als passagier mee te varen op een vrachtschip. De gegadigden moeten echter zeer goed beseffen wat dat inhoudt, zegt initiatiefnemer Joris Van Bree. Hij werkt momenteel al samen met 4 rederijen die bereid zijn om passagiers mee te nemen.

CptnZeppos biedt op dit ogenblik 37 vertrekken aan vanuit Antwerpen en 150 wereldwijd. "Dat is ruim voldoende om van start te gaan. Daar bereik je de hele wereld mee", zegt Van Bree. "CptnZeppos staat voor het onderweg zijn aan boord van vrachtschepen", zo licht hij toe.

Aan boord van de schepen die CptnZeppos aanbiedt is maar plaats voor maximum 12 reizigers in maximum 6 cabines. Met het concept wil Joris Van Bree mensen ook de kans geven om tot rust te komen en te onthaasten.

Aangezien er op volle zee geen bereik is, krijg je een detox op het vlak van sociale media. Aan boord is geen enkele vorm van entertainment, op een fitnessruimte en mogelijk een zwembad en sauna na "Dit concept is bedoeld voor mensen die zichzelf weten te entertainen. Het weidse zicht en het continu in beweging zijn, werkt echter heel inspirerend. Officieel gaat CptnZeppos van start begin april. De rederijen bepalen de prijs, maar je moet rekenen op ongeveer 100 euro per dag. Er wordt gestart met reizen van 6 tot 119 dagen. Voor die laatste is de inrichting natuurlijk luxueuzer.

Ecologie en duurzaamheid zijn ook een onderdeel van dit verhaal, zegt Van Bree. "Deze schepen zijn 100% gefocust op vrachtvervoer dus je Co² uitstoot als reiziger is nul. Daarbovenop, is er het sociale aspect. "Bemanningsleden zijn soms tot 9 maanden aan boord en als je die mensen vriendelijk bejegt en vragen stelt bloeien ze helemaal open. Ik noem hen de monniken van de zee en ik ben ervan overtuigd dat de aanwezigheid van passagiers aan boord het welzijn van de bemanning ten goede komt en tegelijk gaat de veiligheid er dan op vooruit".

Passagiers moeten zelf een heleboel zaken in orde brengen vooraleer ze worden toegelaten. Vanaf een bepaalde leeftijd is er een medisch attest vereist, dat je zelf kan invullen of door je huisarts kan laten opmaken. Voor sommige streken zijn inentingen nodig en uiteraard paspoorten visa. Info: www.cptnzeppos.com (Foto: Cptnzeppos)

Agenda (met dank aan Ruimschoots)

29-30-31 maart Antwerpen, Waagnatie:
'Open Scheepvaartdagen' www.osd-antwerpen.be

14 april: Opening vaarseizoen op de Zeescoutsbasis
aan de Thonetlaan 165, 2500 Antwerpen

Alle zaterdagen en zondagen in
april van 14 tot 17 u: Tentoonstelling over plasticafval
in onze waterwegen. Noeveren 261 in Boom.

28 april: De School voor Scheepsmodelbouw in
Baasrode neemt deel aan de Erfgoeddag.

23-26 mei: Oostende voor Anker

4 augustus: Paravangfeesten Blankenberge

27-28-29 september: Water-rAnt Antwerpen